

FEJÉRMEGYEI NAPLÓ

Előfizetési árak:
1 évre 12 kor., 1/2 évre 6 kor., 1/4 évre 3 kor.
Egyes szám ára 10 fill.

Felélős szerkesztő:
BILKEI FERENC.

Megjelenik: kedden, csütörtökön, és szombaton este.
Szerkesztőség és kiadó-hivatal: Szent-István-tér. I.
Egyes számok kaphatók: a dobánytársadalmában.

Két érdemes papipálya ért mult szombaton jelentőségteljes fordulóponthoz. E napon mult huszonöt éve, hogy dr. Klauz György kanonokot és Rácz Endre csákvári plebánost a székesfehérvári egyházmegye papjává szentelték. Sok esetben, legtöbbször a juhilások szerénysége folytán, észrevétlen marad a papi életben ez a különben nevezetes évforduló. S ha ezen mult volna, a világ a jelen esetben sem tudna arról, hogy a szent krízma huszonöt évvel ezelőtt e napon érintette először kis egyházmegyénk két kiváló papjának kezét.

Hogy szemrehányás lesz e sorok jutalma, annyi bizonyos; de ez alkalommal szívesen vonjuk magunkra annak a két embernek haragját, kikkel egyébkor — hogy többet ne mondjunk — a legzavar-talanabb harmoniában élünk mi, a katolikusan sajtó munkásai.

Munkánk ez alkalommal könyű. Nem sablonos életrajzot írunk, csak pillanatnyi

fényt vetítünk két — Isten kegyelméből ritka példányszerű — papi életre.

Dr. Klauz Györgyről, mindenki tudja, hogy két év óta a székesfehérvári káptalan tagja. De azt, hogy kicsoda annak az ifjabb mesterkanok stallumnak a tulajdonosa, kevesen tudják. Nem csoda. Dr. Klauz György nem a nyilvánosság embere. Élete csendben, zajtalanul, az ugynevezett külső sikerek minden nyoma nélkül folyt le a szemünk előtt.

Pedig az az élet szép, áldásos s az egyházmegye történetében mély nyomokat hagyó élet volt.

Nem a schematizmus száraz adatait adjuk. Az sem kiemelkedő — bár szokatlan — tünet, hogy a mindennapi munkájában izzadó káplán és hitoktató doktori diplomát szerez.

Dr. Klauz Györgyről mindezt nem kell elmondani. Nem írának róla, ha egyéb mondani valónk nem volna. De — s ezt csak az egyházmegye papsága tudja — Dr. Klauz György volt az, ki, amellet, hogy tizenhét éve a székesfehérvári szeminárium közkedvelt s kiválóan praktikus érzelmű tanára, két évtizeden túl a püspöki iroda munkása, egész sereg korszakos alkotással írta be nevéét az egyházmegye történelmének lapjaira.

Ő rendezte boldogemléktü Steiner püspök rendeletére a püspökség irattárát, ő állította össze nagy szorgalommal a kegyes alapítványok jegy-

zékét, a félszázadon át megjelent püspöki körlevelek betűrendes tárgymutatóját.

Az ő páratlan energiájának s kiváló praktikus érzékének eredménye az ő székesfehérvári katolikus egyesületi ház és a Szent-István-terem, az új, teljesen modern s a papság igényeit lehatóság kielégítő egyházmegyei papi-nyugdíj-szabályzat. Az egyházmegye papsága mindentha szíves örömmel, zavartalan megelégedéssel — melyhez a keserűségnek árnyéka sem férközik — tekint vissza az egyházmegyei kormányzatnak arra a szakára, mikor dr. Klauz György volt — mint Városv püspök jobbkeze — az egyházmegye személyi ügyeinek csaknem teljesálmű intézője. Akkora szeretettel, tapintattal, jóakarattal, cölök-és erők oly világos meglátásával lehet kormányozni, de nagyobb nem. Akkora megelégedést, mint neki sikerült, lehet egy egyházmegye papságából kiváltani — nagyobbat nem.

S most, mint a káptalani birtok gazdasági ügyeinek intézője régmúlt idők ezer hibáját iparkodik helyrehozni azzal a gazdag tapasztalattal, melyet éveken át a püspöki birtok kezelésé alatt szerzett.

Amellet dr. Klauz György a legszerényebb, legszeretreméltóbb ember, páratlan szívességű házigazda és jóbarát, kiről idővel mesébe illő dolgokat fognak mondani.

Minden jóügyet megért, szeret, pártfogol s s ha százazrei volnának, olyan lenne, mint mestere, az áldottelkü Városv érsek.

De elég, mert harag lesz belőle.

Tul az Oceánon.

— A Fejérmegyei Napló eredeti tárcája. —

Sohasem álltam még ország előtt, a melyet az ismeretlenségnek oly sürü köde burkolt volna homályba, mint a milyenben Amerika, illetőleg annak szíve, feje, koronája: az Egyesült Államok rajzolódott.

Franciaországot, Németországot, Olaszországot könnyen el tudtam képzelni s mikor szemtől-szemben láttam magam előtt, sohasem éreztem, hogy a lelkem elé rajzolódott képek tulajdoson különböztek volna a valóságtól. Amerikával, illetőleg az Egyesült Államokkal egészen másként voltam.

Nevezik a szabadság országának, a munka, az egyéni érvényesülés hazájának, de mégis legtöbbször utána kullog a homály, hogy Amerika a humbognak, a csalásnak a tanyája. Sohase tudja az ember, hogy mit higgyen el belőle s mit írjon a hazugság rovására. Magam rendszerint a szertelenségek, a színes álmodok országának tartottam, a hol a mérhetetlen gazdagság és sötét nyomor ölelkeznek, úgy képzeltem, hogy az embernek csak kis szerencsével kell birtania, a mihez még egy kis ügyesség járul s

előttünk áll az aranytojó tyúk: az ember csak a kalapját tartja s belehull a szerencse adományára, a milliók, a földi boldogság határtalansága.

Amerikáról rendszeren csak kiszakított képek és csempe tükrök állanak az ember előtt. Hallunk a Rockefellerek, Carnegiek, a Wandersbíltek, Rotschildok stb. mérhetlen vagyonáról, olvasunk a 40—30 emeletes házak felhőket karcoló csúcsairól; európai hercegekről és grófokról, a kik koronáért rangért milliárdokkal kibélelt házasságot hódítanak, csodás találmányokról, a melyek diadallal utazzák be a világot: füstös gyárkéményekről, a melyeknek homályos árnyékában a munka összedőlkezik a nyomorral és az állatlenség lesütyedő zülléssel; aztán hallunk sok-sok csodálatos nagyzásról, képmutatásról, csalásról, a hol a bün az ügyességgel karöltve arannyal kirkott országutak jár.

Természetesen mindezen fogalmak kialakulásához magyar testvéreink is hozzájárulnak. Érttem a kivándorlókat — de persze nem általánosságban. Az intelligens elemet tekintve jóformán minden másodikkál föl lehet tenni a kérdést:

— Miért jött ki az úr?

S ez alatt a miért? alatt egy csomó anyagi, vagy erkölcsi folytonossági hiány értendő, a melyet egy új élet kezdésével lehet csak befoltozni. A

sikkasztó pénztárostól s az adósság csináló katonatisztól fölfelé és lefelé a szerelmében csalódott telefonos kisasszonyig minden hajótörött egy új világot s természetesen jobb világot remél Amerika szabad földjéből. Hogy egészen életbevágó példát hozzak föl, mikor jó magam ez év júniusában tudtára adtam a hűveimnek, hogy hosszabb tanulmányutra Amerikába megyek, akadt közöttük olyan, a ki nem arra volt kíváncsi, hogy én milyen híreket hozok onnan haza, hanem titokban oldalba döfte a szomszédját, és sokat jelentőleg hunyorítva azt kérdezte, föle:

— Mit követhetett el, hogy ki köll neki menni?

Ebből a sok árnyékból kívántam én az igazságot napvilágra hozni.

Ha azt kérdi valaki tőlem, hogy láttam-e mindent? — egész nyugott lélekkel felelem neki a nemet. Sokat láttam s még több az, a mit nem láttam. Azt se mondom, hogy szűltében-hosszában összeharagoltam Amerika földjét. Mindössze csak az Egyesült Államokban voltam s annak 45 állama közül se láttam többet tiznél. De bejártam akkora területet, mint Magyar-, Német- és Franciaország s talán ez se csekélység, mikor az Egyesült Államok területe nem nagyobb Európánál, leszámítva belőle Spanyolországot.

Sövegjártó János

vászon kereskedése menyasszonyi kelengyék

olcsó, szabott árak mellett.
Székesfehérvár, Barátok épülete. Egy tanuló felvétetik.

Mai lapunk 4 oldal.

00000469

Rácz Endre élete ez ideig a periferiakon folyt le.

A *beneficiumnak* csak nagy eufemizmus-sal mondható szegény zámolyi plebánia egykori tulajdonosát jól ismerte Steiner püspök. Ezért *parancsolt rá*, hogy az előkelő, széles hatáskörű csákvári plebániára menjen át. Száz ember közül kilencvennyolc örömtől repeső szívvel köszönte volna meg a főpásztori kegy és bizalom illetén megnyilatkozását. Rácz Endre csak a *parancsnak* engedett, mert „még sok befeszett dolog volt szegény zámolyi hívei körében.” Talán nem sértünk senkit, ha ama őszinte meggyőződésünknek adunk kifejezést, hogy a boldogok sorába felvett *ars* plebánosnak alig van egyházmegyénkben hibéből követője a csákvári plebánosnál.

Templom, iskola, kórház, egyházi ének, katolikus sajtó, keresztény politika összeveszésnek, ha el kellene dönteniük, melyik áll a csákvári plebános érdeklődésének, buzgótságának, tevékenységének homlokterében.

Boldogemlékü Steiner püspökről beszélük, hogy az egyházpolitikai harcok idején egyik miniszter érzékeny anyagi retorziókkal fenyegette, ha nem kapitulál. A nagy ember ezt mondotta: *„Kegyelmes Uram, a fehérvári püspök éhen halhat, de az elveiből nem ad fel semmit.”*

Ahogy mi ismerjük, a csákvári pap is megél száraz kenyéren, de a szegénynek s a szegénynek szegényének, a kath. sajtónak odaadja utolsó garasát, ha segíteni kell rajta.

Ifju tilizzel égő lelku, példás életü, buzgó pap, ki, ha a Gondviselés is úgy akarja, nem fogja a csákvári plebánián életét befejezni. De, ha jóslásunk be nem válik, Rácz Endre lesz az utolsó, ki ezen csodálkozik.

1884. augusztus 21-én méltó kezekre folyt a felszentelés olaja. Szívülről kérjük a jó Istent: engedje meg, hogy a két jubilans ezüstös fejlel, de jó egészségben, teljes testi és lelki erőben érje meg, míg az ezüst mise arannyá lesz.

Ünnepi beszéd.

A Székesfehérvári ker. szoc. munkás-egyesület 1909. aug. 20-ik Szt. István ünnepségén mondotta Dr. LAUSCHMANN GYULA vármegyei r. főorvos.

Igen tisztelt ünneplő Közönség!

Végteletlenül megisztelő réám nézve, hogy Szent István ünnepének szószólója Szent István városának becsületes és hazafias munkásai előtt én vagyok. Megköszönöm az egyesület nagyérdemű elnökségének, hogy csekélységetem e helyre állította, de egyuttal örömet is kifejezem, hogy éppen e város hazafiasan érző, becsületes munkásai hallgatják szavaimat. A hazafias érzésektől áthatott, hazafiasan gondolkodó magyar munkást velem együtt mindenki megbecsüli és tisztelettel szorítja meg azt a kérés kezét, amelynek becsületes munkájától függ — egyéb tényezők közrehatása mellett — a jövő Magyarország boldogulásának reménye.

Éveken keresztül igen sokat foglalkoztam Szent István nagyságával, beható tanulmány tárgyává tettem azt az államalkotó nagy szerepet, a melyet betöltött és ennek körében azt a hatást, amelyet Székesfehérvárra gyakorolt. Engedjék meg, hogy papírra vettem gondolataimból egyet-mást elmondjak.

Minden hazafiasan érző magyar ember szíve hangosabban dobog és lelke nemes érzések ártól hevül, midőn nemzeti létünk, történelmi főnállásunk legnagyobb alakjának, Szent István-nak névünnepe az idők forduló kerekén évről-évre megjelen.

Az első koronás király, a honalapító nagy alakja egyé forrott nemzetünkkel, a mely politikai létezésének alapját abban a szilárd és biztos szervezetben találja, melyet Szent István államalkotó bölcsesége adott a nemzetnek.

A nagy király által megalkotott Magyarország, mintha védő karjával oltalmazta volna mindenkor, a hosszú századok minden viharjával dacolt és az általa lelett alapok oly szilárdak, oly biztosak, hogy hazánk örök fennállásának hitét, biztos reményét keltik minden magyar szívében.

Nagy ítélteit, óriási tevékenységű, mindenek fölött lelkes ember volt Magyarországot első nagy király, ki a vadságból önmagához, saját gyengéd lelkületéhez emelte fel a magyart és szabott új irányt fejlődésének. Midőn Szent István népével együtt a keresztiséget fölvette, a fejlődő magyar állam önállóságát politikai tekintetben a német

birodalom hűbéri hatalmától megóvta. Nagy érdeme ez Szent Istvánnak abban a korban, amely hatalmi túltengésében önállóságot, szabad fejlődést elismerni, megőrtüri nem akart.

A művelődésnek, az anyagi és szellemi jólétnek előmozdítására azon szövetség által hatott Szent István, a melyet a kereszténységgel kötött és a mely szülője, létrehozója lett a mai társadalomnak és evvel együtt hite, törvénye és záloga jövőnknek. Az általa megalapított vármegyei szervezet a honvédelem és a közigazgatás szolgálatában állott és módosult alakban évszázadokon át bástyája volt az aikolmánynak, a különböző bíróságok pedig az általa megalkotott törvények keretében jogot és igazságot szolgáltatni voltak hivatva a szvedet séreimékért. Intelmeiben, amelyeket fához intézve hagyott a késő utókor számára, közjogi erjű és a nagy államférfiu bölcsességéről tanuskodó rendeletekben a trónutód jogait és köteleseit szabályozta, míg másik két törvénykönyvében az alattvalók, a társadalom és az egyház életét rendezvén, jogállamot hozott létre a régi törzsfőnöki szervezet helyett.

Valóban igaz az, hogy a dicsőséges szent jobb kéz, amely kilenc évszázad alatt el nem porlott, áldást hintett a magyar nemzetre, — áldást akkor, midőn a szent király bölcseséggel, államférfiu előrelátással vetette meg nemzetünk fennmaradásának alapját és áldást fog hinteni mindenkor, mert az örök idők teljéig jelképe, talizmánya lesz nemzeti létünknek, megizmosodott magyarságunknak.

Es midőn az idők pusztító hatalmával dacoló szent jobbot az ország szívében a nép ezrei között, a társadalom minden osztályának, minden hatóságának és testületnek jelenlétében viszik végig Budavár falai között, a régi nagyságának romjából élő Székesfehérvárot pedig a nagy király fejerekljéjét ünnepléyes körmenet kíséri, — akaratlanul is a nagy királynak kettős hatása jut eszünkbe, melyet az egész országra és a mi városunkra gyakorolt. Szent Istvánnak államférfiu nagyságát röviden vázoljuk. Legyenek a következő gondolatok annak a hálának szentelve, a mellyel a mi városunk tartozik első nagy királyunknak végtelen kegyelméért.

Valóban joggal nevezik Székesfehérvárt Szent István városának, mert az egész országra kiterjedő jószágos gondozás és nagy alkotások keretében a mi városunkat halmozta el leginkább szeretének teljével az első szent király.

Városunkat Szent István alapította, emelte

Láttam s jó részt bejártam vagy husz kisebb-nagyobb várost, köztük a legnevezetesebbeket, a melyek nélkül Amerikát ismerni nem lehet. Állandóan olyan emberekkel érintkeztem, a kik már hosszabb időt töltöttek az Egyesült Államokban, a kiket az érdekel, a mi bennünket magyarokat érdekelhet, a kik magasabb intelligenciájuknál fogva felsőbb és tisztultabb szempontok szerint itélnek meg azt, a mi körülöttük történik. Hivatásomnál fogva első sorban a katolikus papokkal érintkeztem, de velük szívesen látott vendég voltam nem katolikus magyar testvéreink körében is, megismerhettem a magyar kivándoroltak több kiválóságát, sőt ismeretségre jutottam sok angol családdal is, a kiknél az amerikai élet közvetlen közelségében szemlélhettem. Köszönetemet első sorban Grósz Ferenc Perth-Amboy-i magyar plebánosnak fejezem ki, a ki az amerikai tanulmány-utamra biztatott s annak sikere érdekében mindent elkövetett. Kivülte legtöbbet köszönhetek Csernitzky István south-norvalki Kubinyi Viktor south-riveri, Fojtán József jungstowni, Farkas László chicagói, Böhm Károly buffalói, Szeniczey István new-brunswicki, Messerschmidt Géza passaic, Madár János volt bridgeporti, Tomcsányi János trentoni magyar, Szuchy József perth-amboyi tót plebánosoknak, valamint Nánássy Béla perth-amboyi és Kováts Béla johnstowni ref. lelkészeknek, Hámary Gusztáv jungstowni bankárnak, Kuntz Tivadar clevelandi gyárosnak, Bárándi Oszkár southbendi magyar doktornak, Almássy József ügynöknek s még sok másoknak, a kiknek szíves és áldozatkész kalauzolása mellett óriási s mindenesetre a legérdekesebb területeket jártam be. Ők a megmondható, hogy tudásvágyam, minden iránt való érdeklődésem hány ezer kérdéssel ostromolta őket. Lelkük rajta, ha itt-ott tévedtem, ha

hosszu évek tapasztalatai után nem iparkodtak úgy megismerni az Egyesült Államokat, hogy alapos és igazságos bírálatot tudjanak róla mondani. Nem követtem fölteletlenül sem egyiknek, sem másiknak szavait, hanem összehasonlításokat tettem s az ítéletem szerint való legjobban összhangzó ismereteket óhajtom olvasóimmal közölni. Fő célom az, hogy igazságos legyek minden irányba, hogy úgy mutassak be mindent, a hogyan a valóságban van, hogy a ki könyvemet elolvassa, szórakozzék s lehetőleg tiszta képpel bírjon a mesék országáról s hámozza le azt, a mi a humbug rovására irandó. A mit néztem egy magyar ember érző, sokszor fájdalomtól sajgó, vagy irigy szívével láttam. De azért nem tartottam és nem tartom kötelességemnek, hogy bármit kisebbitk azért, mert nem magyar s bármit fölemeljek, mert közelebb áll hozzám. Olvasóim sok olyan dicséretet fognak az írásaimból olvasni, amely lelkesedve dicséri Amerika sajtóját s talának elitől szavakat a magyar dolgokkal szemben. A fő célom, hogy igazságos legyek, hogy a tanulásra példát mutassak. S azt hiszem, hogy sokkal többet használok olvasóimnak, ha soraimból inkább az igazságos szemlélt, mint az elfogult sovíniszta érzik ki.

Kerek öt häng voltam Amerika lakója. Ennek az időnek legnagyobb részét uton, vagy nézelődve, tanulmányozva, jegyzeteket készítve töltöttem el. Szóval méh voltam, a ki mézet gyűjtött, ha a méz mellett itt-ott a fulánk is érezhető lesz, nem baj, hozzátartozik a dolog természetéhez. Mert a magyar ember mindenütt magyar ember. En legalább úgy érzem magamat. Körülbelül 8 esztendő óta minden szünidőt felhasználtam arra, hogy ismereteimet utazások keretében bővísem. Belőlem a külföld nem hó-

ditott ki soha egy szemernyit a hazám, a nemzetem iránt való fanatikus szeretetből. Ha a tekintetem csodálkozva csügött a külföld érdekes látványain, a szívem annál hevesebben vert az én édes kedves magyar hazámért. S ha éreztem ezt az elmúlt években, amikor Norvégia csucsától, az Eszaki foktól Gibraltárig, sőt azontul, Marokkó fővárosáig, Tangerig bekalandoztam Európát s már Afrika egyik legérdekesebb városát is, — annál erősebb volt ez az érzélem lelkemben az idén, a mikor magyar honfitársaimat, véreinket, édes anyánknak, a hazának édes gyermekeit luttam idegenbe átülteve. Fájdalmában vergődött a szívem, sok könnyet hullatott a szemem, szavaim sokakat indítottak könyekre, a mikor anyai testvérünket láttam annak a szírének karjai között, a honnan a legtöbbré nézve — sajnos — nincsen többé visszatérés. Utam leg-szebb célja az volt, hogy föllobbantam Amerikába szakadt honfitársaim lelkében, hogy erősebb tegyem azt a vágyódást, a mely minden érzni tudó lélekben gyökerét bírja. Hiszem, hogy sokszor elértem a célokat is. S mindenesetre nyugodt lélekkel vallom, hogy nem jártam Amerikában hiában. S vallom azt is, hogy minél több komoly intelligens magyar embert szeretnék tanulmányuton látni Amerikában. Ott megtanulhatnánk igazán, hogy mi a bajunk itthon, hogy mi szükséges nekünk arra, hogy a magyarnak ne csak az ajkára adjuk a dalt, hanem a valóságban tetté váljon a költő imádsága:

Hazának rendületlenül . . .

Bilkei Ferenc.

nagyvá és hatalmassá, mert királyi hatalmának jelétől az ország fővárosává tevén, megfelelő joggal és kiváltságokkal ruházta föl. Az adományozó oklevél a híres bazilika égésekor a lángok martalékká lett, de legalább egy részét abban az átiratban ismerjük, amely IV. Béla egyik oklevelében foglaltatik. Ennek szavai szerint a fehérvári polgárokat sehol az egész országban, sem a határszéleken senki adófizetésre ne kényszerítse, sőt bárhonnét jöjjenek hozzájuk idegenből és szállának meg náluk, ugyanazon szabadságban részesüljenek minden időben. Ha pedig valaki adót zsarolná tőlük, királyi haraggal és vagyonvesztéssel sújtassék. A királyi kiváltság egyéb adatait nem ismerjük, de nagyoknak kellett lenniök, mert Szent István fejedelmi bőkezűséget gyakorolt minden téren városunkkal.

(Folyt. köv.)

UJDONSÁGOK.

— **Szerkesztőségünk köréből.** *Bilkei Ferenc*, a Fejermegyei Napló felelős szerkesztője, tegnap este visszaérkezett közel három hónapig tartó amerikai utjából városunkba. Magával hozta érdekes élményeinek bőséges leírását is, amelyet utközben készített. A Atlanti Óceán ugyanis párosulva a Földközi tengerre, tizenhét napon át — különös tekintettel a Fejermegyei Napló olvasóközönségére — vihar nélkül, teljes nyugalomban viselte magát, hogy szerkesztőnk élményeinek leírását semmi zavaró momentum, legkevésbé pedig holmi tengeri vihar ne zavarja. Szerkesztőnk teljes erőben és egészségben, magát tökéletesen kipihenve érkezett haza s már ma átvette a lap szerkesztésének fáradságos munkáját.

— **Egyházmegyei hírek.** *Pillmann Alfonz* volt budapesti hitoktatót a megyéspüspök felvette az egyházmegye kebelébe és Csobánkára küldötte helyettes lelkészi minőségben. *Gerencsér János* ujmisést Dunabogdányba küldötte káplánnak a megyéspüspök.

— **Személyi hír.** *Balassa Sándor*, a vármegye főjegyzője, visszaérkezett hosszabb lepszényi nyaralásából s átvette hivatalának vezetését.

— **Lelkigyakorlatok.** Az egyházmegye pap-sága hétfőtől kezdődően három napig tartó szent gyakorlatokat tart a szeminárium templomában. Szent gyakorlatot a megyéspüspök kezdte meg vezető elmélkedéssel, majd az elmélkedések sorát P. Bíró jezsuita atya folytatta. A szent gyakorlatokon mintegy 35-en vesznek részt egyházmegyénkben.

— **Szt. István ünnep Csákváron.** Lelkes és nagyarányú ünnepség volt Csákvár községben, ahol már a kilencedik alkalommal ünnepelték meg társadalmilag is Szent István emlékét és hagyományait. Az ünnepséget a Cecilia énekkar szép éneke nyitotta meg, majd dr. *Vass József* teológiai tanár mondott nagy hatású beszédet, reámutatva a kor seibeire és társadalmi visszagságaira, s ezek ellenében Szent István szellemének, a régi korok hitének s erkölcsi erejének megújulására. A nagy erejű beszéd viharos lelkesedést keltett. *Reichenbach Ferenc* főtanító Szent István napjának gondolatait tárta a hallgatóság elé nagy tetszéssel fogadott előadásban. Még néhány ének és szavaltat illeszkedett a tartalmas ünnepség programjába, azután *Rácz Endre* plébános emlékedett hangú beszéddel bezárta az ünnepséget. Este a kath körben 70 terítéki lakoma volt.

— **Zichy Aladár gróf és a kath. iskola.** Vajtán a róm. kath. iskola annyira szűk, hogy nem tudja akadálytalanul ellátni a kath. iskolázatás igényeit. Evégből a község agilis plébánosa tervbe vette az iskola megnagyobbítását, segélyért eljár a miniszteriumban s az iskola megnagyob-

bitására felkérte a hitközség áldozatkészségét is. *Zichy Aladár* miniszter a kath. iskola iránt táplált nemesszinpátájának tanujelét adván, megígérte, hogy az iskola építéséhez szükséges közzéleletet a sajátjából fogja szállítani.

— **Birtokbérbeadás.** *Eszterházy M. Móric* gróf 3600 holdas magyaralmási hitbizományi birtokát *Gruber* és *Bischitz* bpesti cég 72000 koronáért bérbavatta. A birtok, amelyet eddig *Grünfeld* Jakab, bodajki nagybirtokos bérelt, a jövő év október elsejétől megy át az új bérlelő kezébe alá. *Grünfeld* Jakab olcsóbban bérelt.

— **Kereszt-szentelés.** Kistétényen, a fővárosi község ezen kedvenc nyaraló telepén, Szent István napját nagy ünnepséggel ülték meg. Az ünnepi istentisztelet után, melyet dr. *Prikle* szent benedekrendi tanár celebrálta, a hívők, *Josipovich Géza* horvát-szlavon-dalmát miniszterrel és dr. *Kmetty* Károly orsz. képviselővel élükön kivonultak az új római katolikus templom építkezéséhez, hol dr. *Wenzel* Árpád fővárosi ügyvéd, mint a templomepítő bizottság titkára lendületes beszéd kíséretében átadta *Tetty* József esperesplébánosnak azon díszes toronykeresztet, melyet özv. *Schuszter* Gyuláné földbirtokosnő adományozott az új templom részére. *Tetty* József esperesplébános hazafias beszédben köszönte meg az értékes ajándékot, minek után azt beszéltelte. Az új kereszt, a *Csester* Kálmán műpítész terve szerint készülő román stílusú új templom 33 méter magas tornyát fogja ékesíteni. Előző este a nyaraló ifjúság a helybeli kaszinóban jól sikerült Szent István bált rendezett.

— **Halálkozás.** *Kaszalik Jánosné*, sz. *Sebestyén* Ida földbirtokosnő Kápolnásnyéken elhunyt. Szombaton temették nagy részvét mellett.

— **Lóverseny.** A 12 uhlanuszred vasárnap tartotta lóversenyét a szabadtéri pályánál melletti elterülő katonai gyakorlóteréren. A lóverseny szokatlanul csekély érdeklődés mellett folyt le, a vásári alkalom természetesen elvonta a közönséget a különben érdekes látványosságtól. Nagyobb érdeklődést kellett *Erzsébet Amália* tiszteleltje egy pompás briliánsokkal ékes dohányszelencé elnyerésére indított versenyszám, amely a versenynek utolsó pontja volt. A tiszteleltj nyertesét *Schmidt* Ottmár hadnagytól jelkesen megjelenezték.

A versenybírók tagjai voltak: *Czibulka* Hubert gyalogsági tábornok, *Rónai* Horváth Jenő altábornagy, *Kirchbach* Károly vezérőrnagy, *Schwab* Alfréd, *Schiling* János ezredes, *Mayer* Emil alezredes és *Pollert* János őrnagy. Indító: *Oreskovic* Vilmos főhadnagy.

A versenyek részletes eredménye a következő:

I. Akadályverseny. Első háromnak tiszteleltj. Táv 3200 méter. *Alexandrovics* Arnold főhadnagy első, *Stiely* Lajos második, *Schmidt* Ottmár hadnagy harmadik.

II. Vadásverseny uhlanusok részére. Első négynek pénzdij. Táv. 5000 méter. *Jelkic* Örvetető első, *Percic* uhlanus második, *Kuxánovic* uhlanus harmadik, *Petzinkovics* uhlanus negyedik.

III. Akadályverseny. Továbbszolgáló altisztek részére. Elsőnégynek pénzdij. Távolság. 3200 méter. *Hofschneider* szakaszvezető első, *Kaklik* Örmester második, *Motschovin* szakaszvezető harmadik, *Liovic* Örmester negyedik.

IV. Akadályverseny. Első háromnak tiszteleltj. Távolság 3200 méter. *Tuppaj* Rudolf hadnagy első, *Schmidt* Ottmár hadnagy második, *Zech* Konstant báró hadnagy harmadik.

V. Vadásverseny. Elsőháromnak tiszteleltj. Táv 6000 méter. *Orsich* Ferdinánd gróf zászlós első, *Caccis* Mihály főhadnagy második, *Bellfanti* Lajos főhadnagy harmadik.

VI. Akadályverseny. Első négynek pénzdij. Táv 3200 méter. *Nikolic* szakaszvezető első, *Simonec* szakaszvezető második, *Jovánovits* tizedes harmadik, *Centner* tizedes negyedik.

VII. Nagy akadályverseny. Első háromnak tiszteleltj. Az első díj *Erzsébet Amália* főhercegnő ajándéka. Táv 4000 méter. *Schmidt* Ottmár hadnagy első, *Stiely* Lajos hadnagy második, *Bellfanti* Lajos főhadnagy harmadik.

Utazási könyvek, Bäderek, stb. nagy választékban kaphatók Klökner Péter udvari könyvkereskedésében Szekefhevérodról.

— **Pénzügyi szakosztály** ma d. e. ülést tartott a városban *Szára* dr. polgármester elnökletével. A rendőrtisztviselők egyenruha s oldalfegyver iránt beadott kérelméit a költségvetési bizottság elé utalták. A sertéspiacok egyesítésének költségeit, mintegy 3000 koronát javasolja a szakosztály s egyuttal megvitatták a sertéspiacok egyesítésének előnyeit. A sertéspiacokat mint már említettük lapunkban, az aggintézet mellett elterülő piacnak alkalmas helyen fogják egyesíteni, ahol foganatosítani lehet a törvény egészségügyi s egyéb rendelkezéseit. A telepet bekeríteni s két felé választani fogják. Egyik felében a kövér, másik felében a sovány sertések árusítására lesz alkalmas hely. Az egészségügyi felülvizsgálást szabad téren az állatorvos természetesen hozzáférhetőbb tudja eszközölni. Itt fogják elhelyezni a városi mérleget is.

— **Tanítói állás.** A *Ballyány* Lajos gróf kegyurasága alatt levő kiscséri róm. kath. tanítói állás megüresedett. A pályázatok szept. 1-éig adandók be a polgárdii plébánia hivatalhoz.

— **Uj gyár!** Erős rohammal támadják a mi városunkat a gyártervek, de úgy látszik a mi ősi városunk bevehetetlen. Egyik gyártervet el sem intéztük, már itt a másik, hogy annyi szép reménnyel kecsgecsessék a haladás után soványok szívét. Legujjabban, mint kiszivárgott hírekéből sikerült megállapítanunk, a nagykanizsai *Patia* pótkávé cég puhaltolódik a városban, hogy sikerrel terjeszthetné-e ki itt nálunk is gyár üzemét. Persze a terv még nagyon kezdetleges, nagyon megbízhatatlan és semmi sem indokolja meg; hogy komolyan vegyük.

— **Az ipariskola gőzfűtésére** beérkezett pályázatok felett ma döntött a tanács. A megbízást a legelőnyösebb ajánlkozónak *Lukács* és *Huppert* budapesti cégek adták, aki a gőzfűtést 10,850 korona költségen fogja bevezetni. Ajánlatokat adtak még be: *Körtng* B. I. (11031'50 kor.), *Gablei* J. (10400 kor.), és *Szepeay* budapesti cégek. Ez utóbbi pályázatát, minthogy kellőképpen felszerelve nem volt, nem vették figyelembe.

— **A bicakói vonatfelkötés.** A Bicske és Szár közötti vonat kiskiklásról újabb a következőkről értesít bennünket tudósítók: A kiskiklás egy nagyobb bevágásban történ, ami nagyban hátráltatta a pálya helyreigazítását. Eddig még csak az egyik vágányt sikerült helyrehozni s ezen bonyolítják le az egész forgalmat. *Fischer* Péter vonatvezetőnek fejt szombaton sikerült megtáitni a mozdony alatt. A szerencsétlenné testét hosszabban hasította szét a gép, fejt pedig teljesen letépte amint rádólt. Száron temették el nagy részvét mellett. — Még egészen fiatal ember volt, nemrég teite le — állítólag — a vizsgát és, csak néhányszor vezetett vonatot. *Pintér* István fékező, aki súlyos sérüléseket szenvedett, a mai jelentések szerint szintén meghalt Budapesten. *Schlesinger* és *Knopp* vonatkísérőknek sérülései nem életveszélyesek. Egyik verzió szerint a 80. számú tehervonat alkalmazottjai észrevették, hogy egy pár vonatkerék leesett s a legközelebbi őrháznál értesítették is az őrt a dologról, de már későn volt. A másik verzió szerint semmit sem tudtak róla. Majd a vizsgálat fogja kideríteni, hogy kit terhel a felelősség. A szerencsétlenség színhelyét még most is nagyon sokan keresik fel.

Két közepiskolai — főgimnáziumi — tanuló teljes ellátásra elfogadtatik. Cim a kiadóhivatalban.

— **Árpádfürdő.** A fürdőintézetek manapság számos városban berendezkednek a világhírű póstyéni iszapnak házikurák alakjában való alkalmazására. Ilyenformán azok is, akik valamely körülmény folytán a fürdőhely felkeresésében akadályozva vannak, használhatják szakszerti vezetés mellett a csodás hatású eredeti póstyéni iszapot. Városunkban az Árpádfürdő részvénytársaság létesített egy külön osztályt, melyben csuzos és közzvényes betegek tagiszapfürdőket és iszapborogatásokat kaphatnak. Nincs az az orvososság vagy bármilyen háziorvos, mely csak nyomába is jöhetne ezen páratlanul hatásos kurák eredményességének.

Jégzsakronyek, gyermekágyak, kocsik és vasbutorok valamint takaréktűzhelyek nagy választékban állandóan raktárban Márkus Simon Fia cégnél Jókai-utca 16.

— **Csendőr és regruta.** Bicskei tudósítók írja: Egy tapolcai regruta Bicske felé vette az útját, hogy ott még egy kis bátorságot szerezzen a szép katonai élethez. Az állomáson több bicskei kollégával találkozott, akikkel csakhamar jól megismerkedett, s ennek fejében emelte egyiknek katonasapkáját. Természetesen veszekedés lett a dologból, úgy, hogy a csendőrségnek kellett közbelépni. A csendőr mulatótársainak segítségével akarta bekísérni a laktanyára, a regruta azonban ebbe nem egyezett bele, miért is a többi csendőröknek is el kellett jönni, hogy a kötekedővel birjanak. Meg akarták bilincselni, de ellenállt és az egyik csendőrnek a szuronyát megragadta. A csendőr erre mellbeszúrta a szerencsétlent. A szurás a szíven alul történt és életveszélyes. Egyes szemtanú állítása szerint a csendőr jótalanul támadott, mert ő hajlandó volt megbilincseltetni magát. A vizsgálat már megindult. A legtöbb tanu eddig azonban a csendőr mellett vallott.

— **Hirtelen halál.** Galayner Rezső, Dv. távirádmester, tegnap d. u. lakásán hirtelen rosszul lett s mire orvosért küldtek, szívszélhűdés következtében meghalt.

— **Szerelmi dráma.** Nem ritka történet. Egyszerű példája annak, hogy a szerelem vihara egyformán tombol keresztül az uri és paraszti szíveken. Jurika Ágnes 17 éves dunapentelei leányzó már három év óta élt szives barátságban Fekete Sándor dunapentelei legénnyel. Az utóbbi időben azonban kerülte a legénnyel való találkozást, szülei ugyanis megtiltották neki, hogy Fekete Sándorral szóba álljon. A legény szívében a boszu érzete fogamzott meg. Revolvért vásárolt s amikor újból találkozott a tőle eltiltott lánnyal, kétszer rálőtt. Az első golyó nem talált, a másik jobb kezét sebezte meg. A sikoltásra figyelmesek lettek a szomszédok s a dühöngő legényt megfékezték további vérengzésében. A csendőrök beszállították az ügyesség fogházába.

— **Öngyilkosság a Duna hajjai közt.** Petrovits György százhalombattai földmives pénteken a Dunába ugrott s belehalt. Az öngyilkossági esetnek többen voltak tanúi, akik ki akarták menteni a fuldokló embert, azonban mikor kihozták a habokból, már nem volt benne élet. A faliuskai állítása szerint viszontagságos családi körülményei vezették az öngyilkosság gondolatára.

— **Vándorló ékszer.** Klein Zsigmond helybeli ékszerészhez betoppant egy gyanus kinézésű asszony s pompás briliáns gyűrűket kínál megvételre. Az ékszerész a rendőrségre utalta a gyanus asszonyt, ahol azt vallotta, hogy a gyűrűket 10 koronáért vette egy cselédlánytól. A gyanus asszonyt, Robalik Jánosné, letartóztatták, a 100 korona értékű gyűrűket pedig lefoglalták. Később kitudott, hogy a gyűrűket gróf Stolberg Károlyné várpalotai kastélyából lopták el még másik két gyűrűvel együtt. Az asszony azt állítja, hogy Mari nevű kisleánya találta őket 3—4 hónappal ezelőtt Várpalotán a zárdá előtt.

— **Lövölde-utca 7. sz. ház, mely áll egy 2 szobás és 3 egy szobás lakásból, konyha és mellékhelyiségekkel, szép kert gyümölcsfákkal, kedvező fizetési feltételekkel, minden órában szabad kézből eladó. Tudakozni lehet ugyanott.**

— **Vízbefullt legény.** A megyénk határán levő Pilsbörzsvárról írják, hogy ott Szent István napján reggel Saháfter István 19 éves szívbaraj legény a tóra ment lovat usztatni. Itt hirtelen rájött a szivgyörcs, lefordult a lóról s a vízbe esett, amelyben, még mielőtt segítség érkezhett volna, halálát lelte. Temetése szombaton délután volt.

— **Elgázolt tehenek.** Rácalmásról újságolják: Fritz Antal rácalmási lakos úniót a Rácalmás határában elfutó vonat elgázolta. A tinók közül kettőt annyira összemarcagoltak a kerekek, hogy le kellett őket vágni. 7 állat súlyosabban megsebesült.

— **Tűz Ercsiben.** Tudósítók írja: Ma éjjel egy órákor Ercsiben eddig ismeretlen módon tűz támadt Deutsch Edéné vegyeskereskedésében. A tűz az egész tetőzetet elhamvasztotta s csak a tűzoltóság munkájának köszönhető, hogy a tűz a paroleum, pálinka s egyéb gyúlékony anyagokhoz is nem ért és hogy még nagyobb kárt s esetleg szerencsétlenséget nem okozott. A kár biztosítás után megtérül.

— **Halál a Dunában.** Rácalmásról írják: Lesznóczy György, 8 éves rácalmási fiu, a szabad Dunában furdott. Eközben a mélyre ment, és belefulladt a habokba. A partonálló asszonyok, mikor a fiu a víz alá merült, ahelyett, hogy segítségért kiáltottak volna, elvesztették lélekjelenlétüket, jajgattak, siránkoztak. A fiu hulláját mindeztől nem sikerült kifogni.

— **Vasári tolvajlás.** Kalányos Jánosné homoródlövetei lakos székely házál f. hó 22-én kirakta áruát a vásárra, s nagyobb biztonság kedvéért kúnn is aludt. Reggel 6 órákor, mikor felébredt, észrevette, hogy egyik kötegből 3 pár kordó ágyterítő, nyári takarók, törülköző kendők, asztalfutók, asztalterítők hiányoznak. A kár összesen 300 kor. — A másik kötegből az ismeretlen tolvaj ellopta az 6 és férje ruháját, valamint a házálkönyvet is. A rendőrség kerési a tolvajt.

— **Rövid hírek.**
Táncfűzérke. A székesfehérvári kath. Jelenyegylet 1909 hó aug. 29-én távirádmester 6-ik számú helyiségében táncfűzérkét rendez.

— **Hirtelen halál.** Almásy József helybeli földmives a Gáz-utcán hirtelen összeesett és szívszélhűdés következtében meghalt.

— **Helybeli hír.** Takács Imre demkóhegyi és Horváth István maroshegyi legények összekaptak a Széchenyi-utcában, sőt egymást anyira elrakták, hogy a törvényes beavatkozást helyenvalónak látta rendőrség.

— **A korcsmáros kára.** Schulhof Kálmán zármolyi korcsmáros nagyobb arányú vásárlás céljából bent járt városunkban tegnap. A Berger-féle vendéglőbe állította be az összevásárolt árukkal telt kocsi, amelyet azonban, míg a gazda a korcsmábaa időzött, ismeretlen tolvajok megvámoltak.

— **Fűsibe ment szénatermés.** Héger István adonyi gazda szérűjében kigyuladt a szénatermés. A tűzoltóknak részben sikerült megmenteniök. A kár biztosítás után megtérül.

— **Tűz a Havranek-lányán.** Folyó hó 23-án eddig ismeretlen okból kigyuladt a Havranek tanyán egy loistálló, mely teljesen leégett. A tűz este fél 10 órákor ütött ki. A helybeli tűzország is kivonult a helyszínre, a tűzet lokalizálta s így elejét vette annak, több épület essék a tűz martalékává. A kár 500 korona.

— **Egy szék 5 szobás lakás minden órában kiadó. Alkalmos bármily egyleti helyiségnek, irodának, vagy pedig női szalonnak.**

— **Azonkívül egy nagy műhely lakással együtt kiadó. Tudakozni az Otthon Kávéház tulajdonosánál.**

Szerkesztői üzenet

N. F. Torhágy, B. L. Bioske, E. J. Pilsbörzsvár. K. J. Ercsi, K. F. Nagyparkáta. Hála, és köszönet! Ez élet jele. Hellaaz. A veraról nem tudunk semmit. Szerencsétlenül vele még egyszer bennünket.

Anyakönyvi statisztika.

1909. augusztus hó 14-től 1909. augusztus hó 21-ig.

— **Születés.** Született: 11 törvényes fiu, 9 leány, 1 törvénytelen fiu, 1 leány, 1 halvaszületett törvényes fiu, 0 leány, 0 törvénytelen fiu, 0 leány. Összesen 23.

— **Halálozás.** Elhalt: 7 éven aluli 4 törvényes fiu, 1 leány, 7 éven felüli 2 férfi, 5 nő. Összesen 14. Eszerint a születés a halálozást 0-el mulja felül.

Meghaltak:

Háden Józsefné, Pór Terézia r. k. 60 éves, Salét. rom-u. 20. — Zavaros István r. k. 1 hónapos, Alsókirálysor 1. — Wagner István r. k. 5 napos, Salétrom-u. 24. — Wagner Lajos r. k. 6 napos, Salétrom-u. 24. — Hartick Fridoné, Láng Teréz, r. k. 40 éves, Budai-ut. — Tabi Istváné, Csáki Erzsébet ref. 29 éves, Szt. György-kórház. — Schützer Jakab izr. szappangyáros, 61 éves, Óz-u. 3. — Varga István r. k. kisbirtokos, 56 éves, Maroshegy. — Özv. Seidel Jánosné, Körmeny Borbála r. k. 73 éves, Távirádmester 25. — Adamka László r. k. 19 hónapos, Alsókirálysor 25. — Csáder Anna, r. k. 17 éves, Sarló-u. 32. — Kron Rózsa izr. 4 hónapos, József-u. 12. — Márhofer József r. k. 3 hónapos, Külső Berényi-ut. — Szabadi Rozsó r. k. 4 hónapos, Gyümölcs-u. 12.

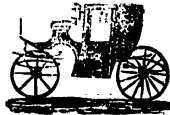
Nagyobb uradalom bihar-megyei pinészetében circa 750—800 hecto összirtartalmu, teljesen jókerban levő

boros hordók

kerülnek eladásra.

Venni szándékozók bővebb felvilágosításért forduljanak Fuhrmann Antal erdőmester urhoz, Kaposvár.

Ujabb rendszerű kocsik!

HIRTLING PAL

KOCSIGYÁRTÓ

Üzlet: Székesfehérvár Raktár: Simor-utca 35
Tolnai-utca 16.

Raktáron tartok minden fajtájú kész ruganyos kocsit, kész korbákat, kerekeket és a hozzá tartozó farészeket.

A n. é. közönség b. figyelmébe ajánlom kocsifényező és nyerges műhelyemet.

A kocsigyártáshoz tartozó összes javításokat jutányosan s gyorsan eszközölöm.

ZILZER MANÓ

férfi-, fiu- és gyermekruha raktára

Székesfehérvár, Szőgyeny-Marich-utca.

Allandóan nagy raktáron mindenféle

férfi-, fiu- és gyermekruhák

ugyszintén

papi öltönyök,

Ferenc József-kabát,
köpenyek (havelok)

börkabátok, utazó bundák,
raglán-felöltők, kabátok.